

Мана күндтә багш

Урды сургъмдж бгч, номин эк мадж йовси мана багш Николай Лиджинович Ивановиг Хальмг АССР-и Деед Советин депутатин кандидат темдглен байрта сән занг сонъсувди. Тегәд биди. Н. Л. Ивановин гарт сурч йовси сургъульчир эврәннь унта багшин тускар нег цөн үг бичхәр бәәнәвди.

Ростовск области, Мартыновск района Ново-Николаевск станицин крестьянин-батрак хальмгин үри Намса (Николай Лиджиновичин хальмг нернь) ик эртәси бичи үлддә. Көгшин эктәгъән боли ахтагъан Николай Лиджинович, нәәмтәгъәси ави 1927 джил күртл баямудт заргддж, үкрчәр кодлв.

Комсомолин зергләнд орен батракин көвүн Н. Л. Ивановд Коммунистическ партъ боли Советек правительств сургъуль даслгъиди ик дөнъ болв.

1927 джилд Н. Л. Иванов Саратовин университетин рабфакд орад, терүгән шулгта кевәр чиләгъәд. Саратовин университетин физико-математикин факультетин студент болв.

1936 джил Н. Л. Иванов Хальмг АССР-и Западн района Башантан дундин школин багш боли завуч болдж кодлв.

Төрскән харегч дән эклв. Запаст бәәси младший лейтенант Н. Л. Иванов эврәннь дурац цергт мөрдв. Үр Иванов политрукар, батальона комиссар, дакад полкин комиссар, дарунь дивизин политотделин толгъачар, дивизин комиссар кодлдж йовб.

1942 джилин зуна сар. Өшәтнә элвг чидлин шахлгнд, мана церг хооран цухрв. Тенъ гол хортна гарт үлдв. Н. Л. Иванов политотделин толгъач болдж цергддж йовси соединенъ күчтә дәәнә көлд хооран цухрв. Өдр ирвәс төрски газрумд өшәтнә гарт үлдәд йовна. Эи күчр гашута өдрмүдт политотделин начальник үр Н. Л. Иванов фашистрин өмнәс кесг дакдж дәврлгъ кедж, түрүн зергләнд йовб.

Август сард болон күчтә ноолдаг республикин «Ленинский путь» гидг газет сонъсхджав. Терүнд батальона комиссар Н. Л. Ивановин дәәч йовдмудас ингдж барлгдсми: «1942 джил июлин 30-с ави августин 13 күртл өшәтрин дәврәд ордж йовх цергин өмнәс кеджәх ноолданд батальона комиссар Н. Л. Иванов соеди-

ненән толгъалдж, күчтә гидг сөрлгъ кеджәв. Бийнъ кесг дакдж харуа гарал, багъ чидлар фашистрин автоматчикүдлә зөргтәгъәр ноолдж. димлвртә гардми. Тегәд 1942 джилин августин 2-т Хальмг АССР-и Западн района Цороса сельсоветин Бички-Көс гидг селәнд дәәни даалгъврта хә ирв. Эиүнд үр Н. Л. Ивановур немшин долан автоматчикүд дәврв. Ганцарм гидж хооран цухрлго, эи өшәтрин өмнәс зөргтә кевәр ноолда кегъәд, немшин офицериг онъ унъгъагъад нег салдсиг шавтав; эиүг үзджәх фашистир хооран гарч зулцхав. Үр Иванов дәәнә даалгъврән күңәгъәд, хәрү частюри ирв», — гидж газет бичлә.

Күчр түрү дәәни цагт Төрски орн-нутган харелгнд залу зөрггәр орлиц Н. Л. Иванов хойр «Дәәни Улан Тугин», хойр «Улан Оди» ордесәр боли Советин Союзин медальмудар ачлгдсми.

Н. Л. Иванов дәәни цагт әмән әрвлл уга ноолдад, взводин командирәс дивизин комиссарт, млтший лейтенантас гвардин полкко кд күрч бөдлгдсми.

Төрскән харелгъна дәәнд гвардин полковник Н. Л. Иванов сурв дакдж шавтав.

Дән чилснә хөөн Н. Л. Иванов цергәс прәд. Алтайск крайин Павловск балгснд, Пушкинә нертә селәнә эдл-ахун институтин цергә кафедрин толгъач боли марксизм-ленинизмдин медрл заалгъна кафедрин доцент болдж кодлв.

Үр Н. Л. Иванов терүндән көдлн бәәддж, аспирантур чиләчкәд, доцент нер зүүв. Терүнә хөөн селәнә эдл-ахун техникумин боли дундин школин директор болдж кодлджәв.

Өдә цагт Н. Л. Иванов Э л с т балгъсна эрдм-сургъулин әнъгин гарадч болдж кодлджәнә. 25 джилин туршарт педагогическ боли олна көдлмшт кодлдж йовх Н. Л. Иванов кесг минъгъи кү дасхдж гаргъв.

Ик гидг зүркни ханлтан өргдж, күндтә кевәр эврәннь б а г ш а н биди саннавди.

Элст балгъсна 3-ч номертә Централн сунъгъврин округин сунъгъачир төрски коммунистическ партиа итклтә үри Н. Л. Ивановиг Хальмг АССР-и Деед Советин депутатин кандидат темдгленсид, биди ханлтан өргджәнәвди. Н. Л. Иванов бийдән даалгъси даалгъвриг сунъгъар күңәхднв магъд уга гидж иткүлджәнәвди.

А. Шарманджинов, П. Нарминов,
М. Бурланкова,
В. Овшинов, Р. Манжикова,
А. Бальзирова,
Ф. Иванов, З. Ангрыкова.